

прокинутися у свідомості музиканта під час виконання. Це зумовлює відмінність виконавських підходів, які умовно об'єднані у 2 категорії: 1) експресивне виконання, з переважанням мікстового тембру в хоровому звучанні; 2) неупереджене, однак, дуже колористичне за природою звуку виконання, з переважанням головного резонування.

Хорова творчість О. Месіана – самобутнє явище у музиці ХХ століття, що потребує зміни ситуації «обережного очікування», що склалася у вітчизняному культурному просторі стосовно геніальних *opus`ів* французького митця.

Гао Чилін

КОМПОЗИТОРСЬКА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТІВ У ЦИКЛІ І.ШАМО «ДЕСЯТЬ ХОРІВ НА ВІРШІ УКРАЇНСЬКИХ ПОЕТІВ»

Хорова творчість *a cappella* І. Шамо є значним художнім досягненням українського музичного мистецтва другої половини ХХ століття. Для неї властиво жанрово-стильове розмаїття, неофольклорні тенденції, поліпластовість фактури, застосування сучасної техніки, зокрема алеаторики, сонористики, прагнення до збагачення хорової фактури з точки зору гармонії, тембрової драматургії, використання звукозображальних прийомів, шумових і фонічних ефектів.

І. Шамо прагнув до поєднання акапельних хорів у цикли. Його спадщина містить чотири цикли хорових творів: «Чотири хори *a cappella* на вірші І. Франка» (1958), «Летять журавлі» (1963), «Карпатська сюїта» (1964) та «10 хорів на вірші українських поетів» (1980), що по праву увійшли до скарбниці української культури.

Для хорового циклу «10 хорів на вірші українських поетів» І. Шамо обрав вірші В. Сосюри, П. Усенка, Р. Братуня, Т. Одудька, характерною особливістю яких стала лірико-філософська нота в проникливому описі рідної природи, відображеної в переживаннях людини.

Поезія Т. Одудька в першому хорі «Шумлять ліси» посилена за рахунок поступовому насиченню хорової фактури, застосуванню алеаторики.

Другий хор – «Веснянка», написаний композитором теж на вірші Т. Одудька, розкриває тему весняного оновлення завдяки використанню паралельних тризвуків, квартових інтонацій, поспівки «Ой, весна-веснянка», *ostinato*, що свідчить про неофольклорні пошуки митця.

Поезію В. Сосюри «Я вернуся, рідна» І. Шамо втілює у жанрі хорового романсу.

Карпатську тему у хоровій творчості І. Шамо завершує «Верховинська». Посилуючи неповторний колорит віршу П. Усенка, композитор застосовує синкопи, лідійський, міксолідійський, так званий гуцульський (дорійський з підвищеним IV шаблем) лади і характерний загально-хоровий вигук «Гой-я!».

Для посилення художнього образу поетичного тексту П. Усенка «Не туманься, тумане» композитор обирає жанр ліричної пісні, соло сопрано і хоровий масив, використовуючи останній, зокрема, як вокаліз *mormorando* – символ туману. Поезія П. Усенка про зозуленьку знову надала змогу І. Шамо створити проникливий твір пісенного жанру для жіночого хору й соло сопрано.

За основу «Купальської» обрані народні слова, що не відповідає назві й змісту циклу «10 хорів на вірші українських поетів». Мабуть, для створення драматургії циклу необхідна була ще одна обрядова композиція, що й дозволило додати номер з хор-опери «Ятранські ігри».

«Легендарна тачанка» на слова М. Бахтинського випадає з кола основних, лірико-філософських образів циклу. Застосовуючи звукозображальні прийоми, композитор створює образ часів громадянської війни за рахунок словосполучень «цок, цок» на невизначеній висоті.

Вірш «Зашуміли знову вітри» П. Усенка композитор втілює, створюючи зразок хорової поліфонії, змальовуючи картину осіннього буревію за рахунок імітацій, *ostinato*, динамічного різнобарв'я.

Лірична поезія Р. Братуня, втілена І. Шамо у хорівій мініатюрі «Зимова акварель», завершує цикл. Створюючи образ зимового вечора, І. Шамо виступає як майстер хорového звукопису.

Хоровий цикл «10 хорів на вірші українських поетів» І. Шамо є підсумком композиційно-змістового переосмислення віршів сучасних українських поетів, їх художнім відтворенням у хорівому звучанні.

Тетяна Кисельова

ОГЮСТЕН ЕЖЕН СКРІБ – СПІВТВОРЕЦЬ ВЕЛИКОЇ ФРАНЦУЗЬКОЇ ОПЕРИ

На початку ХІХ століття у Франції виникає новий оперний жанр – велика опера. Характерними ознаками великої французької опери є монументальність, масштабні оперно-хорові сцени, насичений драматизм, помпезні декорації, сценічні ефекти. Історичні сюжети ставали основою оперних лібрето цього жанрового різновиду.

Зародження нового оперного жанру у творчості Д. Обера, Ф. Галеві та Дж. Мейєбера пов'язано з діяльністю лібретиста та драматурга Е. Скріба (1791-1861). Саме йому належать лібрето найвизначніших творів великої французької опери: «La muette de Portici» Д. Обера, «La Juive» Ф. Галеві, «Huguenots», «Robert le diable» Дж. Мейєбера та ін.

Огюстен Ежен Скріб – французький драматург та лібретист. Е. Скріб почав кар'єру драматурга у 18 років, звернувшись до vaudeville – стародавньої форми короткої сатиричної комедії, в якій використовувалися римовані куплети та музичні інтерлюдії. Незабаром він почав замінювати героїв, властивих vaudeville, персонажами із сучасного суспільства. У підсумку Скріб отримує популярність як майстер ретельно вибудованих і спланованих з точки зору розвитку сюжетних ліній п'єс, особливо після успіху опер, лібрето до яких він створив.